

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminică 18).

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografa
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrise nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Augenföld & Emeric Les-
ner., Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Ooppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII. Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERTIUNILOR: o se-
rie garandată pe o colonă 10
banii pentru o publicare. Pu-
blicar mai dese după tarifa
și invoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 20 banii

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se printră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30, etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 banii. — Atât abona-
mentele cât și insertiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 98.—Anul LXVI.

Brașov, Duminică 4 (17) Mai.

1903.

Episcopii de Oradea și Lugoj.

Foia oficială din Budapesta a publicat în numărul său de Mercuri decretul prea înalte, prin care în scaunul episcopesc vacant al diecesei greco-unite de Oradea-mare, a fost numit Episcopul greco-unit al Lugojului Dr. Demetriu Radu, er în locul acestuia a fost numit Episcop al diecesei Lugojului canonicul din Blăși Dr. Vasilie Hossu.

Peste puține zile se implinesc un an dela mörtea mult regretatului Episcop Mihail Pavel, care a urmat neașteptat lăsând diecesa de Oradea-mare în mare doliu. Durerea obștei credincioase și a tuturor Românilor de bine, pentru pierderea acestui vrednic Arhiepiscop și mare binefacător, era acompaniată de îngrijirea cine va fi urmașul său, fiindcă, în afară de arhidieceasă, celelalte diecese ale provinciei metropolitane române unite nu au dreptul de a alege pe Episcopii lor, ci aceștia se numesc de Majestatea Sa, er' numirea se face după usul constituțional la propunerea guvernului.

Scurt timp după mörtea lui Mihail Pavel, unele foi din Budapesta aduseră, ce-i drept, scirea, că la Oradea va trece ca Episcop Dr. Demetriu Radu uelă Lugoj și ca în locul lui Radu va fi numit canonicul V. Hossu. Dér mai târziu se vorbea de alte combinațiuni și se lățise un moment chiar sgomotul, că un străin de neamul nostru ar umbla s'ajungă în acel post.

In fine sörtea a decis tot pentru cei doi prelați români, cari fuseseră luați în vedere la început. Decretul prea înalte de numire, făcând sfârșit nesigurantei cu privire la ocuparea scaunului episcopesc de la Oradea, vor fi salutate cu bucurie de cătră clerul și poporul diece-

sei oradane, căci urmașul lui Mihail Pavel nu este om nou pentru ei, ci cunoscut din activitatea sa de șapte ani ca Episcop în sinul bisericii române unite. Afară de acesta episcopul Radu nu mai este străin pentru cei ce au încunjurat pe reșosatul episcop Pavel, fiindcă mai mulți ani de-arëndul Dr. Radu a vizitat în dekursul verei pe regretatul Arhiepiscop la Stăna de Vale în Maramureș, unde petreceau împreună timp mai îndelungat în cea mai bună armonie și prietenie.

Asemenea nou numitul Episcop Dr. Vasilie Hossu nu este cu totul străin celor dela episcopia din Lugoj, căci a stat și pân'acum în contact cu ei prin poziția ce a ocupat-o ca canonic în Blăși.

In nisce auspicii favorabile vor ocupa dér nou numiții Episcopii scaunele lor. Și nu pöte fi pentru credincioși și pentru orî-ce rêvnitor de înaintarea neamului și a bisericii române greco-unite o dorință mai fierbinte, decât aceea, ca acești Episcopii, încă tineri, să fie ajutați de prevedință în aceste vremuri, de mari pericole și de și mai mari cercări, ca să-și implinescă chemarea spre binele națiunii și al bisericii.

Pe toate terenele îi așteptă mari probleme de rezolvat. In diecesa Oradiei-mari s'a făcut mult prin munificența reșosatului arhiepiscop, și Episcopul Radu va găsi acolo o situațiune economică bine rânduită. Cu atât mai multe sunt însă de făcut pentru școlele populare din diecesă, care scim cât sunt de amenințate în esistența lor ca școle românești; apoi pentru cler, care, cum cu durere am esperiat, este asemenea mult cercat de pericolul instrăinării de cătră matca română a bisericii.

In diecesa Lugojului, care are și ea încă multe lipsuri, noul Epis-

cop va avé să continue lucrarea desfășurată până acuma de antecesorii săi și să vegheze ca turma să fie ferită de lupi.

Cea mai grea muncă și luptă ce-i așteptă pe nou numiții Episcopii este aceea pretinsă chiar de cele mai mari interese de viață ale bisericii, este munca și lupta pentru autonomia bisericii române unite.

Noul Episcop greco-unit al Oradiei-mari nu pöte rămâne îndrăgănitul fericitului Mihail Pavel, ci trebuie să caute a-l întrece în ce privește apărarea independenței bisericii sale, căci e și mult mai tiner. Ear fostul canonic metropolitan s'a nu uite, că vine dela Blăși, unde până acuma independența bisericii este privită ca sacrosanctă.

Să nu scape nici un moment din vedere Episcopii nou numiți, că rădăcina lor este și pöte fi numai în popor și că în afară de el nu există adevărat apostolat pentru un vlădică românesc.

Noi le urăm din inimă viață lungă și isbändă deplină!

O zi a neamului nostru.

3/15 Mai 1848!
Mare și în veștă pastöră, că
amintirea ta, și luminosă
de 3/15 Mai 1848.

Söre strălucitor te-ai arătat pe orisonul cernit al națiunii române și rațele sórelui têu au topit și au alungat cu magică putere negurile ghețose ale sclăviei de veacuri.

An de an salutăm și binecuvântăm amintirea ta. Cu sgomot și alaiuri nu te putem serba, dér inimile noastre tresar și puternic se mișcă, aducându-ne aminte de cereșca ta ivire.

Frunți și genunchi plecăm înaintea umbrelor mărețe ale eroilor,

cari neînfricați și neclintiți în urmărirea țintei sublime ce și-au ales, făcut-au și condus-au strălucita adunare a celor patru-deci de mii pe Câmpul Libertății.

Prin marii și înflăcărații apostoli ai redesteptării noastre naționale, tu ai făcut ca după veacuri de întunec prin care rătăcim și orbescam, să ne regăsim erăș și în frățescă iubire să ne îmbrățișăm.

Ai sfințit cu sfințenia ta hotărîrea nestrămutată a unui neam întreg de-a înalța flamura libertății, sub care, luptând și perseverând, să nișuască spre binele și prosperarea sa și a patriei.

Fie ca amintirea ta să ne încăldescă și însuflețescă neincetat inimile și să ne înalte sufletele, ca înțăriți prin luptele grele pentru limbă și naționalitate, să ajungem cât mai curând la ținta dorită.

Revista politică.

Sunt două săptămâni, de când s'a declarat așa numita stare de exlex (în afară de lege) în Ungaria. Situațiunea politică și parlamentară nu s'a schimbat de atunci și până azi. In dietă continuă lupta între guvern ranțe, ca lupta acesta să înceteze curând. Ministrul-president Coloman Szell a spus zilele trecute unei delegațiuni a funcționarilor, care s'a dus la el să-l rüge a pune în desbatere proiectul pentru regularea salariilor funcționarilor, — că înainte de ce se vor desbate proiectele militare, n'are să facă a-se desbate alt proiect. A adaus apoi, că guvernul nu va ceda și nu va capitula, fiindcă nu se pöte. Lupta de azi pöte să dureze până în Septembrie seu Octombrie, decât dieta nu-i va vota indemnitate bugetară.

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Moștenirea.

(Poveste bretonă.)

A fost odată, de mult..., a fost un om sărac, care trăia din mila ómenilor. Ii murise nevasta și rămăsese sërmanul vèduv cu trei copii.

Când îi veni și lui césul să plece din lumea asta lăsă copiilor săi, drept moștenire, un cocoș, o cósă și-o periniță de ace legată în fricele subțiri de iescă.

Cel mai mare, fiindcă era mai mare, luă cocoșul, cel mijlociu cósă, er cel mai mic trebuia să se mulțumescă cu perinița.

Se hotărîră să plece apoi în lume toți trei și să-și caute norocul ducându-și fie-care cu el partea moștenită de la tată-său.

Intr'o frumoasă dimineață de vară porniră la drum: ajunsși într'un loc, tocmai în fața unei cruci vechi de pètră se hotărîră să se despartă și să apuce fie-care pe câte un drum, er peste un an și-o zi să se întâlnească toți trei în același loc și să-și povestescă unul altuia pătaniile.

Să vedem acuma ce a făcut cel mai mare cu cocoșul.

După-ce a umblat cale lungă să-i ajungă s'a pomenit într'o țèră necunoscută sub zidurile unui castel vechi încunjurat de păduri mari. Tocmai asfințea sórele. Bătù la pörta cea mare și portarul veni să-i deschidă. Iși scöse pălăria până la pământ și-l întrebă apoi decât stăpânul n'ar avea lipsă d'un cocoș?

— Un cocoș? Ce e ala cocoș? întrebă portarul.

— Ce să fie..., ia un dobitoc drăguț, uite icl... și-și trecu mâna prin penele celor, ii ale cocoșului.

— Da e drăguț în adevăr, dér la ce e bun dobitocul asta?

— Apoi vestește în tötă dimineață răsăritul sórelui și venirea țilei și nu se înșelă nici odată.

— Tacți frate..., apoi de-i așa într'adevăr are să-i fie de folos stăpânului care mereu se plânge că nu știe câte césuri sunt. Castelul, după cum veđi, e încunjurat de păduri așa de înalte și atât de dese că nici rațele sórelui nu pot pătrunde și nici odată nu putem sci a bună sémă cam pe ce vreme trăim. Hai cu mine am să te duc la stăpânul.

Și îl conduse într'o sală mare de marmoră unde stăpânul și cu nevasta ședau fie-care pe câte un jeț lângă foc cu gurile

căscate la un moșnég, care le spunea povești și le cânta cantece ca să le mai trecă din vreme.

— Ce noutăți portarule? întrebă domnul vedându-l.

— Ètă un om, stăpâne, vine de departe și vré să vè vëndă animalul asta de preț pe care-l ține'n brațe.

— Cum se chiamă animalul asta și ce minuni pöte să facă?

— Ii dice cocoș stăpâne și vestește în fie-care dimineață, fără să se înșele vrecdată, răsăritul sórelui și venirea țilei.

— Adevărat? întrebă domnul pe feciorul cu cocoșul?

— Förte adevărat stăpâne.

— Bravo! Iată ce cat eu de atât amar de vreme; aici nu sci nici odată pe ce vreme trăim. Hi, și cât ceri tu pe cocoșul asta? Cocoș îi dice, nu-i așa?

— Cocoș stăpâne, cocoș... Apoi să-mi dai o sută rotundă.

— Bine, o sută îți dau, numai să ne vestească, după cum ai spus, venirea țilei și răsăritul sórelui. Știi ce? Să stai aici opt zile și decât voi fi mulțumit de cocoș am să-ți dau sută și să te duci cu Dumneșeu.

Cocoșul își făcù datoria mulțumind pe tötă lumea; în fie care dimineață el vesti

regulat sosirea țilei. Cele opt zile trecură. Feciorul își luă plata și porni bucuros de atât bănet cât nu mai veduse el de când îl făcuse măsă.

Trecuse opt luni de când pornise de acasă și îi mai rămânea patru ca să se întorcă și s'ajungă la vremea hotărîta la locul de întâlnire. Se porni deci la drum.

Să vedem acum ce-a făcut cel mijlociu. El se încercă să-și vëndă cósă prin satul său, apoi prin satele vecine, dér de géba. Nu voia s'o dea nici mort mai jos de o sută de arginți, de pe vremea aia, și tötă lumea îl credea nebun și nimeni nu i-o cumpèra. Vedând el așa, se duse... se duse vreme multă și într'un târziu ajunse într'o țèră și vedù o cétă de ómeni, bărbați și femei, secerând un lan mare de grâu cu nisce cuțite de lemn și de os.

Se apropie de ei și le dise:

— „Vai de capul vostru, dér cum puteți fi așa de neajutorați? O să vè trebuiescă luni de zile ca să doborîți lanul asta și eu, eu singur am să vi-l taiu în două zile, età cu unelța asta.

Și le arată cósă.

— Vrei să-ți bați joc de noi, îi rës-punseră cu toții —, lasă-ne mai bine să ne vedem de trebă și catăți de cale.

In situația strimtorată în care se află, guvernul pune la cale prin omeni săi de prin comitate adrese de încredere și de dezaprobare a obstrucțiunii. Din câte-va comitate s'au și ridicat voci contra obstrucțiunii și pentru politica guvernului. O propunere în sensul acesta s'a făcut și în congregația comitatului Caraș-Severin. În numele membrilor români a protestat în contra acestei propuneri d-l advocat Coriolan Bre-diceanu printr'un discurs ținut în ton foarte energic față de politica sistemului actual dominant, care are de țintă contopirea popoarelor nemaghiare. Față de un astfel de sistem și guvern, pe care nu-l dorește capul de popoare nemaghiare, ci din potrivă le nedreptățește, Românii nu pot să aibă nici o încredere, — a zis oratorul.

*

Multă și mare gălăgie se face în foile unghurese în jurul *turburărilor din Croația*. De luni de zile în diferite puncte ale Croației s'au produs turburări cu caracter serios și primejdios. Ele sunt îndreptate mai ales în potrivea Banului Khuen-Hedervary și a sistemului ce-l reprezintă în Croația, sistem păgubitor dezvoltării naționale a Croaților. Turburătorii au atacat trenuri și stațiunile ale căii ferate, au îndepărtat tablele cu inscripții maghiare și au pretins, ca numai table cu inscripții croațești să fie pe la gări, la postă etc. În dietă s'a făcut în cestiunea aceasta o interpelare din partea unui deputat kossuthist, care a asemănat turburările ce se întâmplă în Croația cu evenimentele dinaintea de izbucnirea revoluțiunii de la 48. Croații sunt descriși ca cei mai mari dușmani ai Maghiarilor, cari n'astăptă decât momentul, pentru-ca să sară în contra lor ca la 48. Cere dela apărarea vieții Maghiarilor din Croația și să pedepsescă energetic pe turburătorii. Ministrul *Szell* a răspuns, că prea se prezintă lucrurile în colori negre. Nu e tocmai așa cum se dice și se scrie prin foi și va lua măsuri, a luat deja și până acum, ca liniștea să fie în scurt timp stabilită.

*

Despre mișcarea revoluționară din *Macedonia* au sosit și săptămâna această sciri alarmante. După atenta-tele cu bombe din Salonic și din alte părți ale Macedoniei, s'a pus la cale o mare gonă contra Bulgarilor.

In luptele, ce le-au avut bandele cu soldații turci, numeroși Bulgari au căzut. Arestările se fac cu duimul prin toate orașele și satele macedonene. Sute de dascăli bulgari au fost arestați, de asemenea preoți, ér la Strumnița a fost arestat chiar metropolitul Gerasimos.

In urma acestor arestări, Bulgarii din principat sunt grozav de iritați. Diarele scriu articole revoluționare și vorbesc ca despre un lucru apropiat de un război turco-bulgar. Fôia „*Mir*“ anunță, că din Varna a primit proclamații revoluționare, cari învita pe principele Ferdinand să declare război Turciei.

Hirotonirea noului episcop al Aradului.

In 6 Maiu s'a făcut în Sibiiu hirotonirea nou alesului episcop al diecesei aradane, P. S. Sa *Ioan Ignatie Papp*. Actul solemn a fost indeplinit de I. P. S. Sa metropolitul *Ioan Meșianu* și P. S. Sa episcopul *Nicolae Popea*, asistați de archimandriții *Dr. I. Pușcariu*, *F. Musta* și *Aug. Hamsea*, protosințelul *Dr. E. Roșca*, protopopii *Papiu*, *Beleş* și *Dr. Trăilescu*, ieromonachul *Dr. M. Cristea* și doi diaconi.

După hirotonire, metropolitul adresează către noul episcop câte va cuvinte și-i predă cârja arhierescă.

P. S. Sa *I. I. Papp* răspunde printr'o cuvântare mai lungă în care spune, că votul alegătorilor, al bisericei vii, l'a privit ca o arvună a logodnei duhovnicesci, ca un simbol al inelului, care mirésa il ofere logodnicului său. Acestui vot i-a dat răsuneț prin aceea, că a declarat sərbătorește, că se supune cu resignațiune voinței Celui prea înalt și primind sfântul dar al arhieriei, se vede ast-fel încununat cu cinste și mărire. Cinstea acesta biserică o dă și înțreaga-i ființă e cuprinsă de îngrijirea pentru biserică, al cărei fiu este și al cărei archiepiscop chemat e să fie.

P. S. Sa urmază apoi ast-fel: „Și în acest moment al emoțiunii mele sufletesci, involuntar mi-se reprezintă icóna vulturului, pe care am stat la depunerea jurământului de credință, și aruncându-mi privirea asupra acestei icône, și vădând cetatea zăgrăvită pe ea, și sciind, că acea icónă reprezintă inșași eparchia, a cărei mitră mi-s'a pus astăzi pe cap; când ve-

am să văd acum ce ispravă a făcut cel mai mic cu perinița sa cusută cu firicele de iescă.

După ce se despărți de cei doi frați ai săi, nu sciu cum se făcu, că-i cădu perinița într'un lac, o scose de acolo înămolită și murdară și se temea cu tot dreptul bietul fecior că n'o să i-o mai cumpere nimeni. Norocul lui însă că dădu peste o fântână cu apă limpede ca lacrima și-și spălă perinița pe toate fețele. O desfăcu apoi de firicelele cu care era legată și le întinse pe-o pajște să se usuce. Dér bătea un vânt afurisit. Veni apoi o furtună și-i luă toate firicelele și le duse și le anină tocmai sus pe ramurile unui arbor.

— Ehe, étă vântul de miadă-đi, care voește să-mi cumpere perinița! — își dișe feciorul.

Incepă să plângă și să blasteme vântul de miadă-đi.

— Ce să mă fac?... Acasă n'am să mă întore nici mort. Am să mă duc, să mă duc mereu, până voiđu da de casa vântului și să-l silesc să-mi plătescă o sută de bani de argint.

Și se porni la drum. Pe cine întâlnia îi întreba:

— Nu scii unde șede vântul de miadă-

đi, hoțul care mi-a furat toate firele și tot norocul meu?

Cei mai mulți dădeau din umeri și treceau înainte. Alții diceau: sormanul, îi nebun. Unul însă îi spune:

— Du-te, du-te tot spre miadă-đi și-o să dai de el!

Și s'a dus, s'a dus și-a ajuns într'un câmp larg, larg și pustiu și în mijlocul câmpului era o colibă de glii de pământ și de nuiele, deschisă în toate părțile. Intră înăuntru și în fund văđu doi ómeni bătrâni ca pământul, cari se desfătau în fața unui foc sэрăcacios.

— Asta e casa vântului de miadă-đi? întrebă tânărul foarte îndrășneț.

— Da, răspuse bătrânul, și ce voriesci?

— A, însfășit am dat de tine hoțomanule. Tu mi-ai furat firele și decă nu mi-le plătesci ai să mănânci bătae.

Își ridică măciuca în sus furios.

— De ce fire vorbesci tu?... întrebă bătrânul?

— De firele de iescă, cari îmi legau perinița mea, pe care mi-a lăsat'o tată-meu de moștenire. Mi-le-am întins, — scii tu bine — pe pajște să se usuce și tu mi-le-ai luat și le-ai resfirat pe ramurile arborilor.

— Nu vreau să-mi bat joc de voi și am să vi-o dovedesc!

Și în câteva minute culcă la pământ o părticică din lanul de grâu și toți se mirară.

— Ei, ce mai diceți?

— Minunată uneltă răspuneră cu toți, și mult bine ne-ar prinde nouă. Nu cum-va ție de vëndare?

— Cum nu, decă mi-o veți plati bine.

— Trebuie să-l vestim pe stăpânul nostru și să-l rugăm să vie s'o vadă.

Unul dintre muncitorii dădu fuga la castel și nu peste mult se înapoiă însoțit de stăpân.

Sub ochii lui, flăcăul mai trase o brazdă bunicică și stăpânul se minună și pe dată se hotărî să i-o cumpere.

— Cum îi dice la uneltha asta?

— Cósă.

— Bine. Vrei tu să-mi vinđi cósă mie?

— De ce nu, decă mi-o plătesci bine.

— Căt ceri?

— O sută de arginți.

— Ne-am învoit. Vino cu mine la castel să-ți iai banii.

Merseră la castel, flăcăul își luă banii și-o luă apoi la drum vesel și fericit ca un împărat.

insăși eparchia cu tot teritoriul ei reprezentată prin trimișii clerului și ai poporului, cari m'au însoțit și au asistat la acul încununării mele; când mi-aduc aminte de Sf. Evangelie, care mi-s'a pus pe cap la acul hirotonirei mele întru Episcop, nu pot să nu-mi dau sémă de neajunsurile mele personale în raport cu greutatele păstoririi; și nu pot să nu cuget asupra greutății sarcinei primite asupra umerilor mei; decî în consecință nu pot să nu mă întreb cu Psalmistul c. 115 v. 3. „Ce voiđu răsłati Domnului pentru toate câte mi-a făcut mie“; cum voiđu pute să satisfac așteptărilor și trebuințelor eparchiei; cum voiđu pute purta jugul apostoliei Domnului, ca acela să-mi fie plăcut și sarcina ușoră?

Ași pute răspunde în general: că-mi voiđu întocmi totă mintea, cugetarea și simțirea mea ast-fel, ca învățăturile lui Christos să le observ și eu să fac a-se observa de către toți credincioșii concređuți păstoriei mele, dér cuvine-mi-se să mă acomodez cuvintelor prorocului și împăratului David, prin cari mi-se dice și mie, ca și fie-cărui muritor: „Jertfesce lui Dumneđu jertfă de laudă și dá celui pre înainte rugile tale și mă chéma pe mine în ziua necazului tđu și te voiđu scóte și tu mă vei prémări“ Ps. 49 v. 14, — dér deosebi mi-se impune să observ cuvintele de învățătură ale Sf. Apostol și evangelist Luca: „Să fie mijlocele vóstre încinse și făciile aprinse“, cuvinte de învățătură acestea, cari sună pentru toți căți s'au dedicat sarcinei apostoliei Domnului.

Dér mă întreb eu: „cu ce să încing mijlocul meu și ce oleu să aprind în făclia mea?“

Mijlocul meu nu-l voiđu pute încinge cu arme mai blânde și mai puternice, dér și mai resistibile, decăt cu armele cu cari s'au încins și s'au luptat toți apostolii și următorii Domnului, cu armele, cari se reprezintă și prin cele trei riuri, ce le văd zăgrăvite pe icóna vulturului, pe care am stat la mărturisirea credinței, adecă cu armele învățeturei creștine, cari sunt: credința, dragostea și nădejde creștină; ér în făclia minții și a inimii nu voiđu pute aprinde nici oleu mai curat, nici mirésimă mai binemirositoare, decăt acul oleu și acea mirésimă, pe care apostolul nămurilor o recomandă lui Timoteiđu, pe care l'a lăsat de episcop la Efes, cu cuvintele: „Fiți credincioșilor esemplu cu cuvântul, cu viața, cu dragostea, cu duhul, cu credința și cu curățenia“ Cartea I. cap. IV, v. 12.

Dând acest prinos de mulțamită ca și răsuneț la felicitarea Escelenței Tale, înalt preasfințite domnule archiepiscop și metropolit, și ca o programă de vieță în păstorirea turmei mele cuvântătoare, îndemnat mă simt să mă ating, că prin alegerea, întărirea și hirotonirea mea întru episcop, devenind eu nu numai episcopul Aradului ca și unei părți din provincia noastră metropolitană, ci devenind și al treilea ierarh în metropolia noastră și ca atare și membru al preasfințitului sinod episcopesc, sunt consciu atât de drepturile mele sfinte, cât și de chiámarea mea sublimă, și în această privință mă voiđu conduce de sfatul apostolului neamurilor din cartea către Romanii cap. XII v. 10: „cu dragoste frățescă unul pe altul iubind,

unul pe altul cu cinstea întrecând. Binecuvântați pe cei-ce vă goneșe pe voi, binecuvântați și nu-i blástemați. Bucurați-vé cu cei-ce se bucură și plângeți cu cei-ce plâng, una între voi gândinđu“.

Urmând ast-fel, voiđu pute cu înlesnire conlucra împreună cu preasfințitul sinod spre a satisface intereselor mari ale bisericei: de a păzi și apăra unitatea credinței întru legătura păcii.

*

Instalarea P. S. Sale episcopului Ioan I. I. Papp se va face mâne, Duminecă, 17 Maiu. I. P. S. Sa metropolitul va fi reprezentat prin protosințelul *Dr. Eusebiu Roșca* din Sibiiu. Serbările, conform dorinței episcopului, vor avé caracter pur bisericesc. După liturghie, în decursul căreia se va face intronisarea, episcopul va primi în reședință delegațiunile. Se va da apoi un prând la care sunt invitați capii autorităților, precum și fruntași din diecesa Aradului.

Procesul pentru „agitație“ al preotului I. Stupianu.

La 13 Maiu n. s'a pertractat înaintea tribunalului din Deva un proces de „agitație“ intentat preotului *Iosif Stupianu*, fost paroch gr. cat. în Bărcea-mare, catechet la școla de stat din Bărcea-mică, la școlele reale și la preparandia de stat din Deva, ér actualmente paroch în comuna Rîu-alb.

Acusatul a avut de apărător pe d-l *Dr. Iustin Pop*.

Și se porni la drum. Pe cine întâlnea îi întreba:

Asta este? Și faci atâta gură pentru o periniță legată cu fire de iescă!

— Dér nu înțelegi, că firele alea erau norocul meu și vă rog să mi-le dați înapoi séu să mi-le plătiți, că de nu am să vă înmoiu spinarea.

— Eu nu pot să ție-le dau înapoi și nici n'am atâția bani să ție-le plătesc, dér am să-ți dau ceva să nu-ți mai pară réu de ceea-ce ai pierdut. Am eu o găscă albă, care pôte să-ți dea atâta aur cât îți place. Am să ție-o dau ție și când o vei avea n'ai să te mai plângi de sэрăcie în lumea asta.

Îi arétă gisca, îi arétă apoi și aurul pe care l'a ouat și tânărul se liniști și deveni foarte vesel. Se făcea tocmai sэрă și bătrânul îi propuse să rămăie la el până diminștea ca să se odihnescă. Tânărul se învoi. Se culcă pe un așternut de buruieni într'un colț al colibeii și-și legă gisca cu sfóră de piciorul drept. Îi era frică să nu i-o fure séu să i-o schimbe, căci băgase el de sémă că bătrânul era cam șiret.

Cum era ostentit adormi pe dată și durmi greu totă noștea, în cât nici nu băgă de sémă că veniră și plecară cei doi băieți ai bătrânului și hóța de babă i schimbu pe nesimțite găscă și-i legă una alta de picior.

Fapta, pentru care Stupianu a fost adus pe banca acusaților este, după actul de aculare următorea: În Decemvrie 1902 prezentându-se la școla de stat din Bărcea-mică ca catechet gr. cat., a đis către vr'o 15 copii adunați, cari l'au salutată pe unghuresce, cu „jo napot adjon az Isten“, ca de aici înceolo, nici pe el, nici pe altul să nu-l mai salute unghuresce, ci romănescce, pentru-că ei sunt Românii; apoi — se dice în actul de aculare — bine se bage de sémă, că Ungurii vreu să facă Unguri din ei, dér să nu se dea până pot; li-a mai spus, că va face școlă romănescă în Bărcea mare și până atunci îi va duce la școla română în St. Andreș. Să fi amenințat apoi pe copii, că-i bate, decă-i măi salută unghuresce.

Întrebat, decă sunt adevérate acestea, *acusatul* declară că nu-s adevérate și că nu se simte vinovat. A đis numai către copii, că pe preotul lor se cuvine să-l salute romănescce, pentru-că ei sunt Românii. N'a schimbat numele copiilor, ci li-a spus, că așa, cum îi strigă acasă părinții lor, îi va striga și el.

Urmăză ascultarea martorilor, copii de la 8—10 ani, din vorbele cărora reiese nevinovăția acusatului. Unul dintre martori fu învățătorul Bodosi de la școala de stat din Bârcea-mică, un șovinist încarnat, care prin mărturisirile lui a căutat să apese pe acusat. Numai acest martor a fost ne-favorabil acusatului.

După ascultarea martorilor urmăză vorbirea *procurorului*, care a făcut frase și n'a fost în stare să aducă nici un argument pentru a pute dovedi vinovăția acusatului.

Apărătorul Dr. Iustin Pop începându-și escelenta pledoarie (vorbirea de apărare) — care o vom publica în numerile următoare din cuvânt în cuvânt — declară că mult timp a stat la îndoială, ce să facă, cum să-și îndeplinească datoria de apărător? Un glas îi spunea, că să vorbească pe scurt, amintind numai cele mai de frunte lucruri, căci ori ce argumente strălucite tot de prisos ar fi, deore-ce învățătura ce a scos-o din întâmplările anilor din urmă, îi arată, că procesele intentate naționalităților, toate se sfirșesc la fel, adică cu osândirea inculpatului. Alt glas însă îi șoptia în inimă ca să înșopteze în fața tribunalului unele principii și idei, pe cari și judecătorii le cunosc de altminteria foarte bine, însă decă nu le-ar înșoptea densul, ar rămâne ascunse și coplesite în inimile lor.

De acest glas a ascultat d-l apărător mai ales din motivul, fiind-că e vorba în această judecată de neamul și de biserica românească.

D-l Dr. Iustin Pop a vorbit apoi despre libertate și egalitate și aplicațiunile ei.

După acesta apărătorul espune amănunțit cazul ce formeză obiectul procesului. Analizează și apreciază fasiunile martorilor, reduce la valoare adevărată fasiunea martorului pătimaș Bodosi, esecșionabil pentru-că el a făcut arătarea și fasiunea lui s'a dovedit de falsă. Apreciază apoi cazul în lumina codului penal și dovedește, că lipsesc criteriile delictului prevăzută în §. 172 al. 2. a cod. pen. deorece aici nu mai poate fi vorba de „*gyülekezés*“, apoi înapoi la cazul de față și la motivul de a pute aștia la urmă (fiind vorba de nisce copii). Argumentările sale apărătorul le ilustrează cu exemple și cere achitarea acusatului.

A luat apoi cuvântul acusatul Iosif Stopinianu, care în limba română a ținut următoarea vorbire de apărare:

Onorat Tribunal!

Nu este om pe lumea asta, să nu aibă necazuri, nu este om fără dușmani, și decă este, acela nu e om la locul lui.

Ca mine însă, cred că puțin vor fi cari să fi suferit atâtea nedreptăți, atâtea

persecutii. Intre aceste persecuții și nedreptăți mi-a fost destinat de sorțe să o sufer și pe această de a fi pus sub acasă, pentru pretinsă agitare în contra naționalității maghiare.

Ororat Tribunal! Sunt preot de 21 ani trecuți. În decursul acestor ani, devisa mi-a fost întâiu să-mi îndeplinesc lucrurile așa ca să placă lui Dumneșeu, al cărui serv sunt; al doilea să nu fac nedreptate deapropelui meu, pentru-că proverbul: „Ce ție nu-ți place, altuia nu face“, mi-a servit tot-deuna de normă.

În viața mea n'am umblat, n'am rîvnit după glorie, ori fală, din contră totdeuna m'am ținut de cel mai modest preot de pe sate umblând în pace și în poruncile lui Dumneșeu.

După ce însă am fost numit de mai marii mei catechet și profesor la școlile de stat din Deva, precum și catechet la școlile de stat din Bârcea-mică, din preotul modest și neînsemnat de pe sate, am devenit o persoană vestită, și încă hărțuită prin diarele unguresci, ca un agitator periculos în contra naționalității maghiare, imputându-mi-se că aș fi săvârșit o crimă mai mare decăt crima „*Laesae Majestatis*“.

Și pentru ce? Pentru-că am ținut unor prunci români gr. cat. discipuli ai mei, pe stradă în comuna Bârcea-mare, să nu mă mai salute cu „*jonopot adjon az Isten!*“ În urma acesta am fost descris superiorilor civili, până la înaltul ministeriu, în colorile cele mai negre, așa încât acel ministeriu pe basa acestor informațiuni, nu s'a îndurat a mă întâri în postul meu, și așa a trebuit să iau ărăși lumea în cap. Când mă țineam fericit, că mi-am ajuns scopul, atunci a trebuit să părășesc orașul, unde aveam de gând să-mi dau două fete ce le am, la școlile unguresci, — și să merg pe sate, mai mult: a trebuit să mă prezentez pe banca acusaților, unde eram datat să ved omeni mai învățați și mai însemnați ca un preot de pe sate.

Mă bucur On. Tribunal! că sunt în poziție de a mă desvinovați de crima ce mi-se atribuie, și știu că precum eu am părășit, astfel și Onor. Tribunal, respective Onor. Juci sunt jurați a judeca după dreptate, și fiind așa sunt sigur că voi fi achitat, pentru-că:

În viața mea n'am făcut politică, ci am fost un serv umil al lui Dumneșeu și al poporului meu, făcându-mi după puțintă datorințele mele, cu atât mai puțin am umblat după politică și agitare în cazul present, după cum am dat la protocol și la On. Jude de instrucție.

Nici în cuget nu mi-a fost agitația ci din contră mi-am făcut numai datorința, pentru-că presupunând, dér necon-

cedând, că sunt agitator, atunci care om cu minte poate să mă invinovațescă a fi agitator, când eu am avut de lucru cu nisce copii nevinovați și necultivați de pe sate, și nu cu studenții realiști până în a 8-a clasă, ori cu preparații cari sunt omeni adulți. Apoi cum de n'am agitat în cercurile în cari m'am învîrțit în res-timp de 4 luni de zile?

Decă s'ar afla cineva să-mi dică, că între de aștia am agitat, atunci imi pleo capul și dic: „*mea maxima culpa*“, însă a ție că sunt agitator, pentru-că am făcut atenți pe nescari prunci nevinovați a mai dice pe strade într'un ton înalt espresiu maghiare schimosite, și pentru asta a fi timbrat de agitator periculos, asta e de rfs.

Șovinismul e periculos, ultra șovinismul e și mai periculos, dér ce să dic de denunțianții mei, cari pe căi de acestea, cu scopul de a-și câștiga merite înegresc și nefericesc persoane nevinovate??

Aceștia sunt agitatorii, aceștia sunt periculoși, aceștia strică concordia între frați, aceștia strică pacea țării!

După cum am ținut mai sus, eu iubesc dreptatea, dér drepturile mele recunoscute prin lege încă mi-le apăr. *Sunt Român, sunt preot, limba și legea nimeni nu are drept se mi-le cêră, am jurat pe ele și decă mi-le țin și apăr, cred că-mi servesc spre onore*, și nu-s agitator periculos. **Limba de instrucție la catechisare, e limba română, limba bisericeii noastre** aprobată de supremul nostru cap bisericesc și apărata de legile sancționate de Majestatea Sa, — nu e dér crimă, ci o virtute și o îndreptățire.

Se dice în motivele de punere sub acasă, că eu aș fi oprit pruncii de a vorbi unguresc și încă în școala de stat din Bârcea mică. Asta nu-i adevărat, după cum s'a dovedit de martorii chemați și de mamelucul de dascăl al acelei școle, ci am făcut atenți pruncii mici de școlă din comuna Bârcea-mare, când ei mergeau la școala de stat din Bârcea mică, **ca pe mine neferit român și ai neamului fiind Român, să nu mă salute cu schimonositurî unguresci, ci numai românește**. Despre ce puteți întreba pe amintitul dascăl, căci e în vrăstă, el să vorbească.

E drept, că pruncii mi-s'au plâns, că **sunt tare șicanați și bătuți de acest dascăl, pentru-că nu pot învăța de rost istoriēre** (povești cum le dic ei) *unguresci*, la ceea-ce chiar să le fi țin eu că vom face școlă confesională, și cari vor vrea, vor merge la acea școlă. Asta ărăși cred că nu e crimă, pentru-că până acum har Domnului, școlile confesionale nu sunt oprite, ci din contră sunt basate pe lege.

Pruncii singuri mi-au spus, că unui din ei au vrut să mērgă la școala confesională din S.-Andras, dér au fost readuși cu forța. Decă asta e adevărat atunci eu dic: **asta ar fi crima de agitare, și nu decă ar merge de bună voie „az olah felekezeti iskolába“**.... (școala confesională valahă.)

Și eu ca „*egyházi személy*“, (persoană bisericescă), după cum mă numiți d-vostră sunt dator a-mi apăra drepturile mele, între cari e și dreptul școlei confesionale, „*legyen az olah vagy magyar*“, (fie ea valahă ori maghiară).

La alte puncte ale acusării cari toate sunt neadevăruri încornurate nu mai reflectez.

Aceștea m'am ținut dator din punct de vedere al legii și dreptății a-le aduce înaintea On. Tribunal, și sunt convins, că luându-le cu seriozitate în considerare — după-ce toți 14 martorii pe cari v'afi basca, au fasionat pentru mine, adică **nu-mai adevărul — cred a fi achitat de crima ce mi-se impută, precum am fost achitat și de superioritatea mea bisericescă**.

Pentru-că ceea-ce am făcut eu, a trebuit să o fac, și trebuie să o facă ori ce preot român ori catechet, care are frică de Dumneșeu și respect de conștiință: *Magis obedire Deo quam hominibus*.

Christos Dumneșeu nostru, încă a fost acusat cu neadevăruri, de voiți fi pe-depsit voi suferi și eu, pentru-că pildă mi-a dat El. Conștiința mi-e liniștită. Cer achitarea.”

Tribunalul a condamnat pe părintele Iosif Stopinianu la 3 luni închisore de stat și 100 cor. amendă. Atât procurorul, cât și acusatul au anunșat recurs de nulitate.

SCIRILE DILEI.

— 3 Maiu v.

Majestatea Sa în Budapesta. Majestatea Sa a venit în ziua de 11 Maiu din Viena la Budapesta însoțit de totă curtea sa și de mai mulți archiduci, prestréine. Venirea Majestății Sale cu atâta pompă se dice, că ar avé motive politice, ca să vină în contact mai de aproape cu diferiții bărbați politici spre a influința mai ales opoșiția, ca să mai slăbescă cu obstrucția. În adevăr la balul ce s'a dat la palatul din Buda au fost de față pe lângă demnitari bisericesci, civili, militari și diplomatici și un număr însemnat din deputații opoșiionali.

Numire de episcopii. Fôia oficială a publicat decretalele cu data de 10 Maiu, prin cari Majestatea Sa numește pe epis-

Ioan Crêngă.

„*Arhiva*“, organul societății științifice și literare din Iași, a publicat în nr. 7 și 8 din 1902 o foarte frumoșă apreciere a vieții și activității lui Ioan Crêngă. Autorul (Emigâr) după o scurtă introducere, în care spune, că este o datorie a reaminti de acest mare povestișor al nostru. când un comitet compus din câțva admiratori ai lui s'a hotărât a ridica un bust lui I. Crêngă, — urmēză astfel:

În satul Humulești, din județul Nēmțului, sat mare și vesel, vechi, răzășesc, întemeiat în totă puterea cuvântului mai nainte vreme, s'a născut Ioan Crêngă în ziua de 1 Martie, anul 1837. Părinții lui, Român, au fost după cum ne spune el însuși într'o auto-biografie: „Ștefan a lui Petrea Ciubotariu din Humulești și soția sa Smaranda, născută David Crêngă din satul Pipirig, județul Nēmțului“.

Tot în Humulești a luat Ioan Crêngă cele dintăiu învățături, de la dascălul Vasile a Vasilei, un holteiu frumos, sdravên și voinic, începând prin cruce-ajută, după moda-veche, într'o școlă ce nu sămēna de de loc cu dascălul, ci era mai mult o chilie, ridicată de săteni, prin „osrdia pă-

1) Publicată de d. Grig. I. Alexandrescu în frumoșă biografie ce d-sa a făcut la începutul volumului care cuprinde Poveștile lui I. Crêngă.

Când se făcu qinșă plecă ducând cu sine o găscă ca toate gășcele, care nu făcea două parale.

Cătră seră poposi într'o crîșmă domnescă, luă o cină împēratescă și când fu la plată îi dișe gășcii să-și facă datoria, pe semne că n'avea băiatul nici un ban la el. Gășca însă în loc de bani își făcu datoria altfel, cum a putut și ea seraca. Ce vrei mai mult de la o găscă ca toate găștele?

Bietul fecior trebuia să-și lase gășca acolo amanet și plecă foarte năcăjit.

Când ajunse ér la casa vântului, ca o furtună dădu busna înăuntru și strigă: — Aha, hoț bătrân, m'ai tras pe sfôra. Ai să-mi plătesci!

Și se apropie de bătrân cu măciuca ridicată.

— Liniștesce-te, copilul meu, liniștesce-te! Decă te-a înșelat cineva, apoi te rog să crești că nu sunt eu acela.

— Nu, nu ești tu, dér scripturôica de nevastă-ta, ea mi-a schimbat gășca.

— Liniștesce-te, dișe bătrânul am să-ți dau eu ceva să nu-ți mai pară rău de nimic în lumea asta.

— Ce ai pute să-mi dai?

— Am să-ți dau un băț, căruia când îi vei dice: bățule, fă-ți datoria!; bățul

are să bată pe ori cine i-se va arăta și nu va înceta până nu i-se va dice: bățule vino în côce. Și atunci bățul se potolesce și va veni în mâna stăpânului. Vrei tu să-ți dau acest băț?

— Cum să nu vreu, Dómne, — răspuse feciorul, și un gând năprasnic îi fulgeră prin minte.

Bătrânul îi dădu bastonul și se învoiră, să rămână peste nopte la el.

Se culcă și-și puse bățul sub cap.

Pe la miezul nopții hôtă de bătrână voi să i-l fure și să-i pue în loc un altul.

Tinērul care dormea epuresce se trezi și strigă:

— Aha, hôtă ce-mi ești! Vrei să-mi furî bățul. Am să te fac să-mi plătesci și gășca pe care mi-ai furat-o. Bățule fă-ți datoria!

Și bățul se porni pe băta și vai de spinarea bătrânei.

— Ajutor, ajutor!.. Nu mă lăsați... mă omôră! striga haba ca din gură de șerpe.

— Dă-mi gășca înapoi, gășca... auzi tu, că de nu te fac fărâme!

Bătrâna, la urma urmei n'avu ce face și se învoi să-i dea gășca.

— Bățule vino încôce!

Și bățul veni pe dată în mâna tină-rului.

După ce-i dădu gășca, tinăru se întorse în țera sa cu gășca fermecată și cu bățul făcător de minuni.

Frații săi, cari îl acceptau și cari l'au crezut în tot deuna ca pe un om de nimic, rămăseră foarte mirați când îl vedură venind.

Cele două sute de bani de argint pe cari le câștigase cei doi frați era nimic pe lângă comora ce o aducea cel mai mic.

El însă era om bun de inimă și împărți cu cei doi frați totă averea pe care i-a dat-o Dumneșeu.

Cumpărară toți trei pământuri și se făcură omenii cei mai bogăți de prin împrejurime. Unde pui că se însurară cu nisce fete bogate și frumoșe de să le bēi apă din gură, nu alt ceva.

Nu mai știu ce s'a întâmplat nici cu ei, nici cu copii lor, dar decă gășca și bățul vor mai trăi, să nu ne îngrijim dragii mei de sorțea celor trei frați.

Z. Bârsan.

lui Aurelian, fie că sunt locuitorii autochtoni, latinizați, un lucru este adevărat, că nu poate nimeni contesta originea lor latină și identitatea etnică cu Românii din stânga Dunării.

Călători străini, printre care Pouqueville, consul francez pe lângă faimosul Ali Pașa (1808—1813), Lejean, Heuzey, Ami Boué (Turquie d'Europe, Paris 1840), Victor Berard, căpitanul Leon Lamouche, cu toții au constatat caracterul latin al acestei populațiuni.

De altă parte, cercetători români, printre care D. Bolintineanu, ministru al instrucțiunii publice sub principele Cuza, autorul celebru al *Florilor din Bosfor*, posesor traduse de el însuși în limba franceză, au scos în relief număruse și isbitore analogii de moravuri între Românii din dreapta și cei din stânga Dunării, separați de Bulgaria actuală.

Printre aceste curioase moravuri, este bătaia cânilor, în luna Februarie, pentru că n-au dat alarma când Galii au atacat Capitoliul.

La Nevesca este o stâncă, de unde sunt aruncați câinii, întocmai ca stânca tarpeiană la Români.

Românii din Macedonia au păstrat ca și cei din regat, sărbătorile păgâne: Rușaliile, comemorarea morților, Paparadele, în a treia Joi de după Paști. Fete țigănești umblă din casă în casă, cântând și dansând. Stăpâna casei le stropesc cu apă și apoi le dă puțină făină.

În ziua anului nou, la Românii Macedonenii este obiceiul *Suriva*, er la Românii din Regat *sorcova*.

Care este numărul Românilor Macedonenii?

Colonelul Leake, care a percurt Macedonia, în același timp cu Pouqueville, a socotit, că la 1820 se găseau 500 de orașele românești, toate foarte populate, de la Olimp până la Pind. Punând de fiecare oraș câte 1.000 de locuitori, erau în acea epocă 500.000 de Români Macedonenii.

Lejean crede că sunt 200.000, Bolintineanu 1.200.000.

În orice caz, ambele pôle ale Pindului sunt populate numai cu Români, în grupuri compacte. De-alungul Vardarului se găsesc Români în majoritate. În regiunea în care Bitolia este capitală, întâlnim localități pur românești, Megarova, Tarnova, Gopeși, apoi Krușova, Nevesca, Molovișta, Grebena, Pevivole, Mețova, Samarina etc.

Monastir are 15.000 de Români, cari reprezintă elita societății, din cari fac parte toți doctorii, advocații, farmaciștii, pe când Bulgarii răspândiți pe câmp, cultivă *cifticurile* beilor turci.

După o statistică oficială, pe care am vădută, numărul Românilor Macedonenii se urcă la 700.000.

Toți scriitorii străini, cari s'au ocupat de acest popor, laudă foarte mult calitățile sale.

Românii Macedonenii au dat bărbați însemnați pentru statul turcesc: Sava Pașa, ministru la 1880 și guvernator al Cretei la 1883, a fost român din Saracu. În Grecia Coletii, a fost de asemenea român din Saracu. Vorbii românești și era în cunoștință cu bărbați din România.

ULTIME SCIRI.

Clușii, 16 Maiu. (Telegr. part. a „Gaz. Trans.”) Ađi s'a pertractat înaintea Curtii cu jurați din Clușii procesul de presă intentat preotului Ioan Moța din Orăștie, pentru articolul „A murit Matia, a murit dreptatea” scris din incidentul desvélirii statuei regelui Matia Corvinul în Clușii. Articolul a fost publicat în „Libertatea”, și procesul s'a pornit pe motiv de agitație contra naționalității maghiare. Acusatul a fost apêrat de d-l Dr. A. Viad, advocat în Orăștie. Jurații au dat verdict afirmativ êr tribunalul a condamnat pe părintele Ioan Moța la un an închisere de stat și o mie corone amendă. Acusatul a anunțat recurs de nulitate.

Conferența învêțătorilor

dia ceroni Brașovului (protopopiatele: Brașov, Bran și Treiscaune.)

Conform circulariului Ven. Consistoriului arhidiececan, această conferința a fost convocată de d-l Dr. V. Saftu, comisar consistorial, pe zilele de 23—25 Aprilie s. v., și s'a ținut în sala cea mare a gimnasiunii rom. gr. or. din Brașov.

În 23 l. c. învêțătorii adunați aci, la 9 ore a. m. au asistat în biserica sf. Nicolae la un parastas sêvêrșit întru pomenirea fericitilor în domnul: Andrei baron de Șaguna, Miron Romanul, arhiepiscopul protopopilor, Dumitru Șovșcu, omidiacebunul nêmului, Dr. D. P. Barcianu, „dascălul dascăliilor” și a tuturor învêțătorilor rêposati din acest cerc. — La parastas au slugit d-nii: V. Voina protopop, Dr. V. Saftu, paroch și I. Prișcu diacon.

Ședința I.

(23/IV. 11 ore a. m. — 1¹/₂ p. m.)

După parastas toți învêțătorii s'au întrunit în sala gimnasiunii numit, unde d-l comisar consistorial a deschis conferința prin o frumoasă vorbire, în care accentuează, că de la conferința din anul trecut până la cea de ađi, s'au întêmplat două evenimente de mare însemnătate pentru ori-ce dascăl și în special pentru

cei din cercul Brașovului. Aceste evenimente sunt: unul de natură tristă și anume mórtea Dr-lui D. P. Barcianu, „dascălul dascăliilor”, și a profesorului Ioan Popea, fost președinte al reuniunii învêțătorilor din cercul Brașovului, cari în întreaga lor viață, determinată de idealism adevêrat au lucrat la ridicarea vașei și a prestigiului dascălesc. (Conferința își exprimă condolențele față de acești bărbați prin sculare), êr al doilea de natură îmbucurătoare, adecă: reîncorporarea învêțătorilor din cercul Branului la cea din cercul Brașovului. — Vorbesce apoi despre activitatea conferinței în anii trecuți spunênd, că în acest an, conform planului, ne vom ocupa cu geografia, chibzuind cum se dăm acestui obiect de învêțământ o direcție practică, și încheie punênd la inima tuturor învêțătorilor, că, decă voese sê-și ajungă scopul — sê fie tot-deuna uniți în cugete, și în tote acțiunile lor sê fie zeloși, conscientioși și determinați.

După acesta se porcede la alegerea a doi notari în persoanele d-lor: Nicolae Stoicovici și Romul Frateș și a doi bărbați de încredere: Ioan Dariu și Ioan Vătășan.

D-l președinte salută ca ôspeți ai acestei ședințe pe d-nii: Erödy Iános, reprezentant al d-lui inspector reg. ung. de școle, A. Ciortea, I. Petroviciu, Ax. Banciu, Dr. St. Știnghe și M. Navrea, profesori.

După o paușă de 5 minute se ține prima lecție practică din geografie cu anul I. de școlă. Prelegător d-l Vasile Munteanu, învêțătorin Poiana mêrului. Tema: *Cele patru regiuni ale lumii.*

(Conform planului și usului din trecut, tote lecțiile practice, ce se țin, sunt menite a fi chipul lecțiilor, ținute într'o școlă cu șese ani de școlă și cu un singur învêțător. Ca urmare, elevii, cu cari învêțătorul nu se poate ocupa direct, capetă ocupație în scris.) După terminarea lecției practice, copiii părăsesc sala și se începe discuția liberă, la care iau parte d-nii: Erödy Iános, I. Petroviciu, I. Vătășan, G. Bútnar, G. Popa și I. Sporea. La fine își face observările critice și d-l comisar, êr conferința decide a se lua act la protocol de ținerea acestei lecții practice din geografie.

Ședința I se încheie cu cetirea apelului nominal.

Ședința II.

(23/IV. 3¹/₂—5¹/₂ ore p. m.)

După deschidere se ia cu plăcere act la protocol, că la această ședința asistă ca ôspeți d-nii: D. Făgărășanu și I. C. Panțu, profesori. I. Lengeru, advocat, I. Nan preot în Sân-Petru.

D-l Romul Frateș, învêțător în Brașov, își cetese disertața: *„Despre importanța și direcția practică a geografiei în școla poporală”,* vorbind despre influința binefăcătoare a acestui obiect de învêțământ asupra educațiunii formale și materiale a elevului și arătând principiile fundamentale, după cari învêțătorul școlei populare sê alegă și tracteze materialul din geografie. Conferința îl întêmpină cu „sê trăiescă” și, după-ce și fac observările critice d-nii: A. Boldor, I. Vătășan și d-l comisar, decide sê se aducă d-lui Frateș mulțumită protocolară.

D-l președinte — afară de program — dă voie d-lui I. Dariu sê-și cetescă unele notițe asupra scopului și importanței geografiei în școla poporală. — Conferința îl întêmpină pe d-l Dariu cu „sê trăiescă” și ia cu plăcere act despre cele cetite.

Urměză la ordinea zilei tema: „Cari sunt cauzele, că după atâția ani de frecventare a școlei, și după atâția ani de obligativitate a frecventărei, sê află între credincioșii bisericii noastre încă un procent atât de mare de analfabeți, și că chiar dintre cei cari au frecventat școlă, sunt mulți, cari în viața practică negligă cu totul scrisul și cetitul sêu sê feresc a arêta, că știu scrie și ceti; și cari sunt mijlocele cele mai potrivite pentru a delătura această stare de lucruri păgubitore? Acastă temă a fost lucrată de d-l Romul Cristolovean, învêțătorin Rêșnov. După ce a cetit'o, conferința l'a întêmpinat cu „sê trăiescă” și a luat act cu mulță plăcere despre această lucrare, aducênd d-lui Cristolovean mulțumită protocolară.

Fiind timpul înaintat, discutarea acestei lucrări s'a amân timer pe proxima ședința.

Ședința III.

(24/IV. 8 ore a. m. — 12 ore din zi.)

După deschidere sunt salutați ca ôspeți d-nii: Dr. Pintêr Gábor, inspector școlar de școlă, I. Mătești, N. Șaliș, Ip. Hașievici și D. Lupan, profesori, N. Soiu, Ios. Maximilian și Toma Frateș, parochi.

Urměză la ordinea zilei a doua lecție practică din geografie, ținută cu anul III de școlă. D-na Maria Popescu, învêțătoare la școla frobeliană în Brașov, prelege despre „știnutul de la porța Scheilor până în Prund”.

După terminare copiii sunt concediați. êr lecția se discută, luând parte la aceasta d-nii: Z. Popovici, Ivan, I. Vătășan, A. Boldor, V. Muntean și G. Popa. După-ce și spune părerea și d-l comisar, conferința ia decisiul, că lecția d-nei Popescu a succés pe deplin.

sêu, Ioan Mogorogea, dimpreună cu cari face o mulțime de năzbutii, ca sê-și trecă din timp, până ce într'o bună dimineță, prin postul cel mare, nu tocmai mult de la venire, sosi vestea că se desființeză Catihetul și că pe cei mai tineri are sê-i trecă la Socola, în Iași în tòmna viitoare.

Cu mare greu s'a dus Ioan Ștefănescu în tòmna anului 1855 la Socola, căci cum spune el: „cum nu se dă scos ursul din birlog, țêranul de la munte strêmutat la câmp și pruncul deslipit de la sinul mamei sale”, așa nu se dădea el dus din Humulesci!

Cât de frumos îndreptățesce el greutatea cu care lăsa satul unde se năcuse, și de care cu dreptul prevedea că se desparte pentru tot-deuna: „Dragu-mi era satul nostru cu Ozana cea frumos curgătoare și limpede ca cristalul, în care se oglindesce cu măhnire cetatea Nêmpțului, de atâtea veacuri! Dragi-mi erau tata și mama, frații și surorile și băieții satului, tovarășii mei din copilărie, cu cari în zilele gerose de iêrnă, mē defătam pe ghiata și la saniuș; êr vara în zilele frumoșe de sărbători, cântând și chiuind, cutreieram dumbrăvile și luncile umbröse, prundul cu știolnele, țarinile cu holdele, câmpul cu florile și mândrele deluri, de după cari imi

zîmbiau zorile, în sburdalnică vêrstă a tinereței!”²⁾

La urma urmei însă, pentru „a nu da cinstea pe rușine și pacea pe gâlcévă” se înduplecă și plecă în spre Socola, dimpreună cu prietenul sêu Zaharia a lui Gitlan, cu jalea în suflet, hurducați tot drumul în căruța lui moș Luca

Atâtea ne istorisesc Ioan Créngă din viața lui. Manuscriptul amintirilor se sfêrșesce aici. O fi scris el mai departe? Desigur că nu. Tot ce putem spune, e că aici s'a sfêrșit copilăria lui. De acum înainte, pe Ionică a lui Ștefan a Petrei și pe Ioan Ștefănescu îi vom cunoșce sub numele de Ioan Créngă, nume cunoscut de toți în Iași, orașul mult iubit de dânsul, însă care nu i-a putut șterge nici-odată amintirea Humulescilor, unde și-a petrecut singura parte frumoșă din viață, a Humulescilor „cu Ozana cea frumos curgătoare și limpede ca cristalul, în care se oglindesce cu măhnire cetatea Nêmpțului de atâtea veacuri!”.

În Seminarul Socolei, Créngă a stat de la 1855 tòmna până la 1859 vara³⁾. La

²⁾ Amintiri, p. 117.

³⁾ Datele de aci înainte, precum și mersul vieții lui I. Créngă, în cea mai mare parte, le-am luat din biografia făcută de d. Grig. I. Alexandrescu, cel mai autoritar biograf al lui Ioan Créngă, de ôre-ce i-a fost un bun amic.

Socola a fost băiat silitor, dêr aștepta cu mare dor vacanțele sê se mai ducă câte puțin pe acasă.

După ce sfîrși seminarul și luă atestatul în 1859, se duse pentru un an în Humulesci; apoi se întorse êr în Iași, unde se însură în același an, luând pe fata preotului Grigoriu de la biserica Patru-deci de sfinți. Êta cum ne descrie d-l Grig. S. Alexandrescu, după însuși arătările lui Ioan Créngă pe când era în viață, chipul cum s'a făcut această însurătoare⁴⁾.

„Înr'o bună dimineță întâlnindu-se cu părintele Ivanciu, pe care l cunoscea mai de multă vreme, acesta îi dîse:

— Mêi băiete, nu-i păcat de tinerețile tale, sê umbli așa teleie? mai bine te-ai însura și-ai intra în rëndul ômenilor. Créngă răspunde că nu are parale. Atunci părintele Ivanciu om cu dare de mână seôte din pungă un pitac de zece parale și-l pune cu galantonie în palma lui Créngă. Créngă sê uită la pitac și la popa Ivanciu, apoi stupi pitacul, îl puse în pungă și dîse:

— Noroc sê dea Dumnezeu, părinte, de-acu mē însor.

⁴⁾ Biografia lui I. Créngă p. 11, V. I. Scrierile lui I. Créngă.

— Hai cu mine în pețit, dîse părintele apucând de mână pe Créngă, bucuros că are sê facă o faptă bună, și fără multă vorbă și plecă amêndoi, după ce mai întâi cinstesc în colț la Greci câte-o garafă două de vin⁵⁾.

Ioan Créngă avea pe atunci vre-o 22 de ani și pe semne după întêmplarea asta s'a luat el de-a scris mai târziu, că: „până la 20 de ani se însoră cineva singur; de la 20—25 îl însoră alții; de la 25—30 îl însoră o babă, êr de la 30 de ani înainte numai dracu-i vine de hac⁶⁾”.

Créngă trăi cu soția lui, Iléna, chiar în Ograda bisericeii: Patru-deci de sfinți, unde era diacon; dêr nu prea duceau casă bună, acesta se vede din însuși o însemnare a lui: („Patru ani la biserica Patru-deci de sfinți, trăind într'o casă în care mē rêsbea ploia și mē orbea fumul și femeia? De sérăcie nu m'am temut nici-odată, căci tot-deuna a fost cu mine⁶⁾” cât și din faptul că mai târziu o lasă, luând cu el și unicul copil ce-l avea, actualul căpitan G. Créngă.

(Va urma)

⁵⁾ Povestea lui Stan pățitul. pag. 142 I.

⁶⁾ Publicată de d. Grig. I. Alexandrescu în Biografia lui I. Créngă p. 12. I.

Se face o pauză de 5 minute. — După redeschidere se ține a treia lecție practică din geografie cu anul IV de școală. Prelegător e d-l *Nicolae Oancea jr.* învățător în Brașov; tema: *Peninsula Balcanică*. După terminarea și concedierea școlărilor din sală, se începe discuția asupra acestei lecții. La discuție iau parte d-nii G. Fulea, I. Vătășan, V. Muntean, G. Butnar, N. Odor. După-ce 'și face și d-l președinte observările, conferința i-a conchis, că d-l *Oancea a ținut o lecție practică din geografie, care i-a succes pe deplin*.

Să cetesce apelul nominal și apoi se ia în desbatere disertația d-lui R. Cristolovean, despre care a fost vorbă în ședința precedentă. La această desbatere iau parte d-nii: Z. Popovici, G. Fulea, Ir. Frateș, V. Muntean, N. Lepedean, G. Butnar, A. Boldor, G. Crivăț și d-l comisar.

Conferința statorice următoarele cauze ale analfabetismului la poporul nostru și următoarele remedii contra acestui rău:

1) Mulți părinți prin mijloace neertate la începutul anului școl. caută a și scăpa copiii de cercetarea școlii. Acest rău se poate lecui numai prin eruirea celor vinovați și asupra lor pedepsire din partea Ven. Consistoriu archid.

2) Sunt copii leneși din firea lor. Față de aceștia ori-ce procedere și ori-ce stăruință din partea educatorilor, e zadarnică.

3) Sunt copii de la 6—12 ani, cari cercetază școlă, dăr pe cari părinții în decursul anului îi scot din școală pentru a-i băga servitorii. — Răul se poate sana, dacă Ven. Consistoriu dă ordin sever tuturor preoților și învățătorilor, ca directori școlari, ca pe copiii de la 6—12 ani să nu-i dispenseze de a cerceta școlă.

4) În comuncle locuite de Români locuiesc de regulă și un număr însemnat de neorustici, cari sunt numărați în rîndul Românilor, dăr cărora nu le trece prin minte a-și trimite copiii la școală. E deci necesar, ca aceștia — aplicându-se — să trimită copiii să învețe carte.

5) Sunt casuri, că un copil său altul suferă de o bătă lipicioasă. Învățătorul e silit să-l depărteze din școală. Părinții însă său negligă de a-l cura, și așa nu-l mai pot trimite la școală, său și dacă l-au curat — sub pretext, că e încă tot bolnav — nu-l trimit, fiind-că acasă le face unele neînsemnate servicii. Aici e de dorit, ca medicul, care are să cerceteze școlă, să o facă acesta în fie-care lună — după cum prescrie legea — și visitațiunea lui să nu se estindă numai asupra ochilor, ci asupra întregului corp al școlărilor, și numai certificatul medical să fie normativ pentru învățător.

6) Sunt mulți, cari știu scrie și ceti, dăr în viață unii — puțin — din cauza necazurilor, alții — mulți — din cauza vițiilor, de cari sunt stăpâniți, nu mai pun mâna nici pe carte, nici pe condei. — Prin predică mai dese poate s'ar pută vindeca și acest rău.

7) Mulți tineri, cari ajung la miliție negă, că știu scrie și ceti, creștând, că prin acesta vor scăpa mai curând de sub arme. — Aceștia tot prin predică trebuie luminați.

8) Școlă de repetiție nu poate face spor mare, trebuind să se țină Duminică și sârbătorea, când tot omul are și de repaos, și neprimind învățătorul pentru acesta nici un fel de remunerație. Lucrul s'ar schimba, dacă școlă de repetiție s'ar ține în și de lucru și dacă învățătorul ar căpăta plată pentru acesta.

9) Intre părinți sunt și omeni de aceia, cari nu-și provăd copiii cu recvisitele necesare pentru școlă. Ca urmare acești copii la școlă nu pot face ispravă. Deci atari părinți să fie siliți de autoritățile competente, ca să-și provădă copiii cu toate recvisitele de școlă.

10) Intre învățători sunt mulți toleranți și mulți necvalificați. Aceștia în mare parte stau ca învățători, numai până ce-și găsească altă ocupație; prin urmare cu însușirea copiilor nu-și prea bat capul.

Dacă s'ar căuta, ca posturile de învățător să fie ocupate numai de omeni cu cvalificație, cari să fie angajați în mod definitiv, și acest rău s'ar pută delătura.

Cu acestea ședința se încheie.

(Va urma).

R.

Serate de-ale meseriașilor români.

Și de sârbătore a fost ziua de Joi 30 Aprilie a. c. pentru meseriașii români din Sibiu. În această zi s'a ținut ședința literară a 4-a.

Președintele d-l Vic. *Iordășianu* bineventeză numeroșii oșpeți, cari tot cu mai multă căldură și cu mai mare atragere sunt cătră acest așezământ, chemat a lumina mințile, a cultiva bunele moravuri și a nobilita inima. De data acesta ni-se pune în vedere, că cu scop de a-se desvolta tot mai multă și mai rodnică activitate în jurul Reuniunii, comitetul a luat hotărârea de a forma un comitet de dârne și d-șore, care ajutat de comitetul Reuniunii să colecteze de pe acum vestimente, încălțăminte, albituri și altele pentru darurile de Crăciun, ce Reuniunea le imparte între sâracii noștri. Tot acest comitet va avé să porțe grije pentru mobilarea și decorarea localităților Reuniunii; el va angaja dârne și d-șore pentru corul Reuniunii și mai pe sus de toate lui i-se încredințază aflarea căilor și mijloacelor neapărate la înființarea mesei învățăcelilor. El va mai avé și chemarea ca membrii din sinul lui să țină prelegeri din grădinarit, din gospodărie și din diferite meserii, și să organizeze cu convocarea tuturor dârnelor (soții de meseriași) și d-șorelor, s'au încredințat d-nele Cioran, Panfilie și Morariu și d-șorele Stoica, Simtion și Roman. Acest comitet odată alcătuit, nouă viață vâ aduce în sinul societății noastre.

Făcând după toate acestea o revistă asupra sporiului fondurilor Reuniunii, scote în relief jertfa adusă de d-l Ioan *Vlad*, fost învățător în Orăștie, care petrecând în Sibiu ne-a onorat cu prezența la această ședință și tot-odată a dăruit în amintirea reșatei sale mame Reveca suma de 30 cor., din cari 10 cor. fondului de 20 bani, 10 cor. celui al văduvelor și 10 cor. fondului Dr. D. P. *Barcianu*.

Din protocoalele cetite de notarul Reuniunii d-l I. *Apolzanu* am remarcat între altele raportul bibliotecarului Nic. *Bratu* asupra cărților și revistelor, ce se găsesc în biblioteca Reuniunii, și asupra numărului membrilor, cari se îndeletnicesc cu citirea acelor.

A urmat apoi esecutarea programului variat, esecutare ce a reușit bine.

Cu bucurie și veselie am asistat și la această ședință și bucurie și veselie am cetit și din fețele participanților, cari de bunăvoie, singur de dorul de a-se convinge de sporul ce-l fac meseriașii noștri — se adună în fie-care ultimă Joi din lună la câte o ședință literară.

Un învățcel.

Sciri economice.

Producerea laptelui. De cât-va timp se fac esperiențe foarte importante cu modul de mulgere al vacilor, pentru a da o mai mare cantitate de lapte.

În special d. *Hegelung*, consilierul oficial pentru lăptărie de la școlă din *Ladlung* (Germania), s'a ocupat de aprôpe de această cestiune și a ajuns la nisce rezultate foarte importante.

A luat o vacă și a muls'o de mai multe-ori pe și, la aceeași oră. Când animalul a fost muls de opt ori pe și, a reușit să capete de la 3 kilo la 10 kilo de lapte pe și.

Experiența a ținut trei săptămâni. După acest termen numărul porțiilor a scăzut la trei pe și, ér cantitatea de lapte n'a scăzut.

A luat o altă vacă și a muls'o de 7 ori pe și. Cantitatea de lapte a crescut de la 5 kilo la 14 kilo pe și și s'a menținut la această țifără, chiar când numărul porțiilor a fost redus la trei.

O altă experiență a dat de la 9 kilo la 16 kilo pe și.

Micile păsorele, cari fac atâtea servicii agriculturii, prin distrugerea insectelor, sunt vênate în Rusia în mod înspăimântător.

O casă de mode din Berlin a comandat la Moscva 80.000 de asemenea păsorele.

NUTREȚUR Î.

Nutreț de vară și de toamnă.

Ca nutreț de vară și de toamnă, nimic nu e mai sigur și tot de-odată mai productiv, pe șesurile noastre, ca *porumbul* (cucuruzul) *de cósă*. Ca să aibă țeranul porumb de dat la vite de la mijlocul lui Mai și până la căderea zăpedei, să începă a semăna pe la începutul lui Aprilie și să dea timpului a prîncios chiar pe la sfârșitul lui Martie — și să semene prima-ora numai un sfert de pogon (jugăr) și pe la 1b Iulie alt sfert de pogon. Aceste două sferturi din urmă le poate semăna chiar pe locurile unde a fost trifoiul încarnat, sâcara său mazăricea. Se poate semăna ori-ce nem de porumb, dăr e preferabil a semăna *dinte de cal alb uriaș* sau un nem de porumb timpuriu, *cinquntin seruiesc* său scoromic, acestea din urmă mai ales pentru a doua și a treia semănare. Să se semene prin împrâsciere ca grâul, cât de des, 60 până la 100 kgr. la pogon, ér sâmintza să fie bine acoperită și locul grăpat și neteșit, pentru-ca cosirea să se facă cu înlesnire. Când se semăna vara, pământul să se indese bine cu tăvălugul său cu grapa. Cosirea va începe după trebuință și va continua în fie-care și; dăr e bine ca în momentul când se ivesc spițele, adevă florile bărbătesci, porumbul să fie pe isprăvite, cu toate că și atunci vita mănâncă tot coceanul verde până lângă pământ.

Țeranul care va da astfel de nutreț la vitele sale, va avé vite grase, frumoșe și cu multă putere și vacile vor da lapte din belșug.

Negreșit că sunt foarte numeroșe plantele de nutreț care se pot semăna primăvara, dăr eu am dat aci pe aceea care e mai sigură, mai

productivă și mai la îndemână țeranului.

Cine va voi, va puté să nu semene porumbul singur, ci în amestec cu *măzărice de primăvară* (vicia sativa), *meiă comună* cu *meiă păsăresc*, cu *muștar alb* (rapită sâlbatică), cu *hrîșcă*, cu *mazere de nutreț* (pisum arvense), cu *mățuri zaharose*, numai cu unele din acestea său cu mai multe din ele, observând tot-déuna regula ca sâmintzele mărunté să se răspândească deosebit și peste o primă grăpare. Sâu să se semene sâmintzele mari sub brazdă, ér cele mărunté d'asupra arătorei care să fie măruntită.

Afară de acesta, toate aceste plante se pot semăna și singure său făcând diferite amestecuri între ele. Dacă semănam primăvara de timpuriu, mai putem adăoga la aceste amestecuri ovésul și orzul, acestea mai ales în indoitură cu mazărice de primăvară. Toate celelalte se pot semăna până în luna Iunie și câte-odată chiar până în Iulie și August. Dacă avem norocul să le ude o ploicică ori două, ele prosperă chiar semănate așa târziu. În cazul contrar, tot-șe fac, dăr rămân mai mici. Cele mai sigure pentru semănatura târzie sunt, după propriile mele experiențe, *porumbul*, *muștarul alb*, *meiul comun* și *hrîșca*.

Al. C.

Pregătirea vitelor pentru munte.

Animalele cari nu au cel puțin 5 luni, nu ar trebui duse la munte la pășune, fiind încă prea plâpânde pentru clima de acolo. Neapărat de lipsă este, ca înainte de a le trimite la munte, să le mănăm mai multe săptămâni, în fie-care și la pășune, ca pe de-o parte să trecă mai ușor de la nutrirea în grajd cu nutreț uscat la cel verde, ér pe de altă parte să se învețe a-și căuta singure mâncarea și apa de beat, nu lucru, care îl scie aprecia (preții) numai unul, care a observat vitele la pășunile din munte însuși.

O altă luare aminte trebuie să ne atragă: unghiile picioarelor. La animalele, cari au stat totă ierna în grajd, unghiile au crescut foarte mari. Acestea împedecă mersul și siguranța pasului pe potecile petroșe de la munte. Înainte dăr de a le duce acolo, unghiile vor fi curățite și scurtate în mod potrivit. De mare însemnătate este încă să trimitem animalele la munte, curate de insecte și cu deosebire de păduchi, ce se nutresc cu sângele lor, și cari arare-ori lipsesc peste iernă chiar la vitele ținute în grajduri curate. Pentru sfârșirea lor se folosesc o multime de materii, de multe-ori foarte vătămătoare, ba chiar otrăvitoare, cari pot deveni periculoșe când se linge vita pe locurile unde a fost unsă.

Mai bună este creolina (care o putem cumpăra la spîterie) și care nu este otrăvitoare și tot-odată este și foarte ieftină. La un litru de apă adăogăm o lingură de masă de creolină. Cu acest amestec ungem părțile pe unde se țin păduchii și mai ales pe gât, la cefă, în jurul rădăcinei cernelor și pe pulpule picioarelor din dărăt.

S, alaturile trebuie repetite de 2—3 ori în restimpuri de 2—3 zile, de ore-ce creolina omoră păduchii, însă oușele lor nu în 2—3 zile ies păduchii din oușele rămase, cari încă vor fi apoi nimiciți.

Magazinul de mătăsărie
Szénásy, Hoffmann & Cie
Budapest, IV., Bécsi-utca 4.

În continuu este asortat cu cel mai mare și frumos deposit de **Mătăsării, Catifee, Dantele, Panglici și articole de garnitură.**

Este de obște cunoscut, ca numai la firma de sus se pot căpăta cele din urmă **novități de mătăsării** pentru **Bluse și Toalete**. Desenurile și calitatea sunt exclusiv pentru firma de sus produse și numai acolo se capătă.

PREȚURI IEFTINE ȘI FIXE.

— Mostre la cerere se trimit gratis. —

MULTE ȘI DE TOTE.

Legenda norocului.

Norocul este un unchiuș bătrân-bătrân c'un singur ochi în crescutul capului.

Moș Noroc avea și el, biet, un copil voinic și frumos ca un leu tânăr. Odată, nu sciu cum s'a întâmplat, și-a pierdut băiatul. De atunci unchiușul alérgă fără preget prin lume, căutându-și odorul pretutindeni: prin sate și prin orașe, prin ape și prin codrii. În góna lui neîntreruptă, pune mâna pe câte un om, așa pe dibuite, și crezând că e fiul său, începe a-l ridica încet-încet, îl ridică tot mai sus, îl ridică mereu, îl ridică într'una, până când îl aduce în dreptul singurului său ochi din crescut. Când a văzut că nu e fiul său, asvirii de acolo cu atâta furie pe cel ridicat, că nu se mai alese nici pulberea de densul.

Moș noroc pornesce apoi mai departe în căutarea perdutului copil. — *Toma Florescu.*

Onorariile acrobaților.

Negreșit că ori-ce om de inimă trebuie să se induioșeze de sörtea saltimbancilor, a jucătorilor pe sföră, a altor clowni cari cu pericolul vieții lor fac exerciții periculoșe și ne fac să ridem, pe când ei au mörtea în inimă. E un subiect literar förte frumos! Dér vai! e numai un subiect. Cu riscul de-a distruge legenda, un diar american publică onorariile acrobaților în principalele stabilimente de pe continent. O calărășă câștigă 2500 franci pe lună; un clown de la 1000—2500; un jongleur abil până la 7500. Mai mult ca un ministru!

Nu e mai puțin adevérat că acești artiști sunt förte cheltuitori. De obicei mor tineri și în miserie.

Proces pentru păduchii de lemn.

În Paris s'a judecat un proces, care merita să trecă la posteritate.

D-na Mazure, care ținea cu chirie o casă pe bulevardul Courcelles, a cerut dela tribunal resilierea contractului și înapoierea chiriei pe trei luni plătite înainte, precum și despăgubiri pentru pierderile ce a suferit. A motivat cererea pe faptul, că casa nu se putea locui, din cauza unei invazii de păduchi de lemn (ploșnițe, stelnite).

Tribunalul, pentru a-se asigura de visu de pericolul invaziei, a trimis un expert, care a făcut un raport amănunțit, declarând că numărul păduchilor de lemn era förte mare. Nu scie însă în ce măsură aceste insecte turburau liniștea chirieșului.

Proprietarul, basându-se pe acest raport, a susținut, că acușățiunile chirieșului sunt exagerate.

După lungi debateri dintr'o parte și alta, tribunalul a hotărît:

„Având în vedere, că expertul n'a putut fixa exact țifra păduchilor de lemn și mai ales n'a putut constata consecințele vătămătore ale acestor insecte. (Se scie în adevér, că sunt locatari cari nu suferă de loc nici un păduche de lemn, sunt alții din contră, cari trăind în contact zilnic cu vermina, nu dau nici o importanță păduchilor de lemn și nu-î supără deloc prezența acestora);

„Având în vedere de altă parte, că păduchii de lemn se reproduc în locurile, cari î sunt favorabile cu o înălță de necreșut, care nu permite unui expert, ori cât de dibace ar fi el, să aprecieze cât de mult pöte fi turburată liniștea unui locatar;

„Având în vedere de altă parte, că în principiu prezența păduchilor de lemn nu pöte fi decât neplăcută pentru un chirieș, care este în dreptul lui să ceră, în schimbul chiriei ce plătesce, să se bucure, de o casă curată, pentru a nu fi turburat de prezența verminei și să nu fie silit a se bate în tóte zilele cu păduchii de lemn pentru a se scăpa de ei.

„Pentru aceste motive, dá câștig de cauză locatarului, pronunțând resilierea contractului și ordonând înapoierea trimestrului plătit mai înainte, condamnând tot-de-odată pe proprietar la o indemnizare de 50 franci“.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Calendarul săptămânei.

MAIU. (1903) are 30 zile. FLORAR.

Zilele	Calend. Iul. v.	Calend. Greg.
Dum	4 S. m. Pelagia	17 Pa-calie
Lunf.	5 S. m. Irina	18 Venant
Mart	6 Sf. și drept. Iov	19 Cölestin
Merc.	7 S. m. Acație	20 M. Bernardin
Joi	8 S. ap. Ev. Ioan	21 Înălț. Domn
Viner	9 S. prof. Isaia	22 Iulia
Sâm.	10 Ap. Sim. Zilotul	23 Desideriu

Têrgul de rimători din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 12 Maiu n. de 46 613 capete, la 13 Maiu au intrat 1106 capete și au eșit 589 capete, rămânând la 14 Maiu n. un număr de 47,130 capete.

Se notéză marfa ungarăscă: veche grea dela 120—122 fil. tünără grea dela 128—129 fil., de mijloc dela 128—129 fil. — Sêrbescă: grea 126—127 fil., de mijloc 125—126 fil., ușöră 122—124 fil. kilogramul

Băile de Hidroterapie ale eforiei șcölelor centrale române din localitate se vor deschide cu ziua de 1(14) Maiu a. c. (957.3—3.)

Photoplasticul

institut de artă de primul rang. Brașov, Strada porții nr. 16.

Duminecă din 17 Maiu până la 23 Maiu 1903 de vedüt Spania cea frumösă, Sevilla,

50 vederi dintre cele mai splendide

Nime să nu përdă oca siunea de-ale vedé.

Un „Grand-Gramophon“ cântă gratuit.

M. S. Imperatul reg. Franz Ios-f, M. S. Imperatul Wilhelm al Germaniei, M. S. Regele Eduard al Angliei, M. S. Regele Emanuil al Italiei etc. etc. au vizitat în mai multe rânduri Photoplasticul 4(952)

Intrarea: 25 cr. Copii și militari până la sergent 10 cr. Abonament pentru 8 seri, adulți fl. 1.20, copii 60 cr.

Universae medicinae

Dr. Theodor v. Kiss

Internist și medic de nervi la căile ferate r. ung.

Ordinéză dela 2—3 örc.

Ambulatoriu - Electrotherapeutic

deschis dela 9—10 öre a m.

Tratéză bóle interne și de nervi după diferitele metode ce și-a câștigat în praxa proprie de 9 ani. **Curéză prin electricitate bóle de femei și de piele.**

Cosmetic pentru față și Electro-masaje. 4-10.(956)

Brașov, Têrgul hotelor 22, (casa „Albina“).

De inchiriat dela sf. Mihai, Scheiu, Strada Prundului 37,

în apropierea Băilor de abur, poziție frumösă, o locuință spre stradă partere înalt (cu galerie acoperită, care constă din 3 odăi mari, bucătărie, și folosirea spălătoriei).

Locuința spre stradă:

3 odăi, una spre grădină, bucătărie cu apaduct, cămară etc. (folosirea spălătoriei).

Informații la proprietarul **Carl Kamner**, Têrgul grăului nr. 5, seu în casa din Strada prundului nr. 37. 3—3.(960)

De vindare

un loc intravilan cu local de prăvălie pe deplin corêspundător, situat în Brașov Scheiü, la colțul stradelor Ciocrac și Costița, nr. 2.

Tot acolo o mare grădină de pomi. Informațiuni se pot lua în Blumëna, Strada Fântânei (Kut-uteza) nr. 17, unde proprietarul dá lámuriri mai detaiate (951,3—3.)

Dr. H. GUST

atelier dentistic,

se află și de aci încolo

Têrgul pömelor nr. 19

d'asupra prăvăliilor D-lor

K. Essigman și Simon F.

6—10.(947).

Mare deposit de Pânzărie a lui Benedict Schroll.

Se vinde cu bucata, cu prețul de fabrică, per cassa se dá sconto de 8%.

FRAȚII ȘIMAY

Brașov, Têrgul grăului nr. 3.

Trusouri complete pentru mirese; deposit de ALBITURI și PANZERII de masă; asortiment bogat de Confecțiuni pentru dame, articole de modă, indigene și străine.

Se primesc comande pentru vestminte de dame și bărbați, care se vor executa cât se pöte cu gust, solid și punctual, cu prețuri moderate.

Deposit mare de Pânză de Olanda și Pânzături calitatea cea mai bună.

Mare asortiment: de COVOARE și CUVERTURI.

Cele mai nouă și mai moderne Perdele de danteiă și lână.

LOSURI DE CLASĂ

la Loteria XII-a în condițiuni originale.

Losurile vëndute prin noi au făcut până acuma câștigurile principale de:

100,000 80,000 50,000 25,000 Coröne,

și afară de aceste încă circa: **dece milioane în total!**

Serviciu prompt!

Serviciu prompt!

În cas de câștig se păstréză cea mai mare discrețiune!

Prețurile losurilor:

Los întreg, jumătate los, sfert de los, optime de los.
12 coröne 6 coröne 3 coröne 1.50 coröne

Tragera în 22 și 23 Maiu st. nou 1903.

JACOB L. ADLER & FRATELE

societate de bancă în comandită, BRAȘOV.

Cea mai mare colectură principală din Transilvania.

Cruce seu stea duplă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

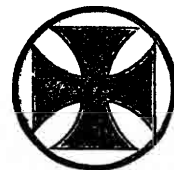
Nu e crucea lui Volta.

Nu e mijloc secret.

Vindecă și învioréză

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă bo-

se da împrejurării, că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, ne uralgie, împedecarea circulațiunei sângelui, anemie, amețeli, țuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârçiuiri de inimă, asmă, aușul greu, sgârçiuiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, recesală la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influența, însămnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bóle, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cance'ari. mea se află atestate încurse din tóte părșie lumii, cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine pöte examina aceste atestate. Acel pacient care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se co fu de cu aparatul „Volta“, de öre-c. „Clasul Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaris a fost ofici-s öprit, fiind nefolositor. pe când aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat. Deja înfăinătatea crucii male electro-magnetic e recomandă îndeoșebii.

Prețul aparatului mare e 6 cor.

Pretul aparatului mic e 4 cor.

folosibil la morburii, cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

folosibil la copii și femei de constituție förte slabă.

Expediție din centru și locul de vëndare pentru țără și streinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta,

V, Strada VADÁSZ 42 A / E. colțul strada Kálmán.

Tragerea deja la 22 Maiu.

Invitare de a-și încerca norocul cu un los de classă de la Firma MIHALOVITS & NUSSBÄCHER, Brașov.

Prețul pentru losuri:

¹ / ₁	¹ / ₂	¹ / ₄	¹ / ₈	La trimitere cu poșta 40 fileră mai mult. 80 bani " "
K 12.—	K 6.—	K 3.—	K 1.50	
Lei 12.70	Lei 6.35	Lei 3.20	Lei 1.60	

MARE VÂNDARE

DE STOFE DE SPĂLAT DE VARĂ!

Cretone, Zefire de olandă, Batiste colorate, Rochi de olandă,
Batiste brodate de Elveția, Blouse și novități de Jupone,
Delains de lână curată.

Fie-care asortiment in o colecție de mostre. **stofe de vară**
dela 50 kr. până la 5 fl.

Mostre din articolele de sus se trimit gratis și franco.

Wetner Mátyás Magazin de mărfuri de modă pentru dame,
Budapest, Andrassy-ut nr. 3.

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l presenta (in embalagiul original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Aprobat de primele capacități ale clinicei din Viena.

Prima destilerie de cognac triestina Camis și Stock în Bar
cola la Triest recomandă

Cognac medicinal

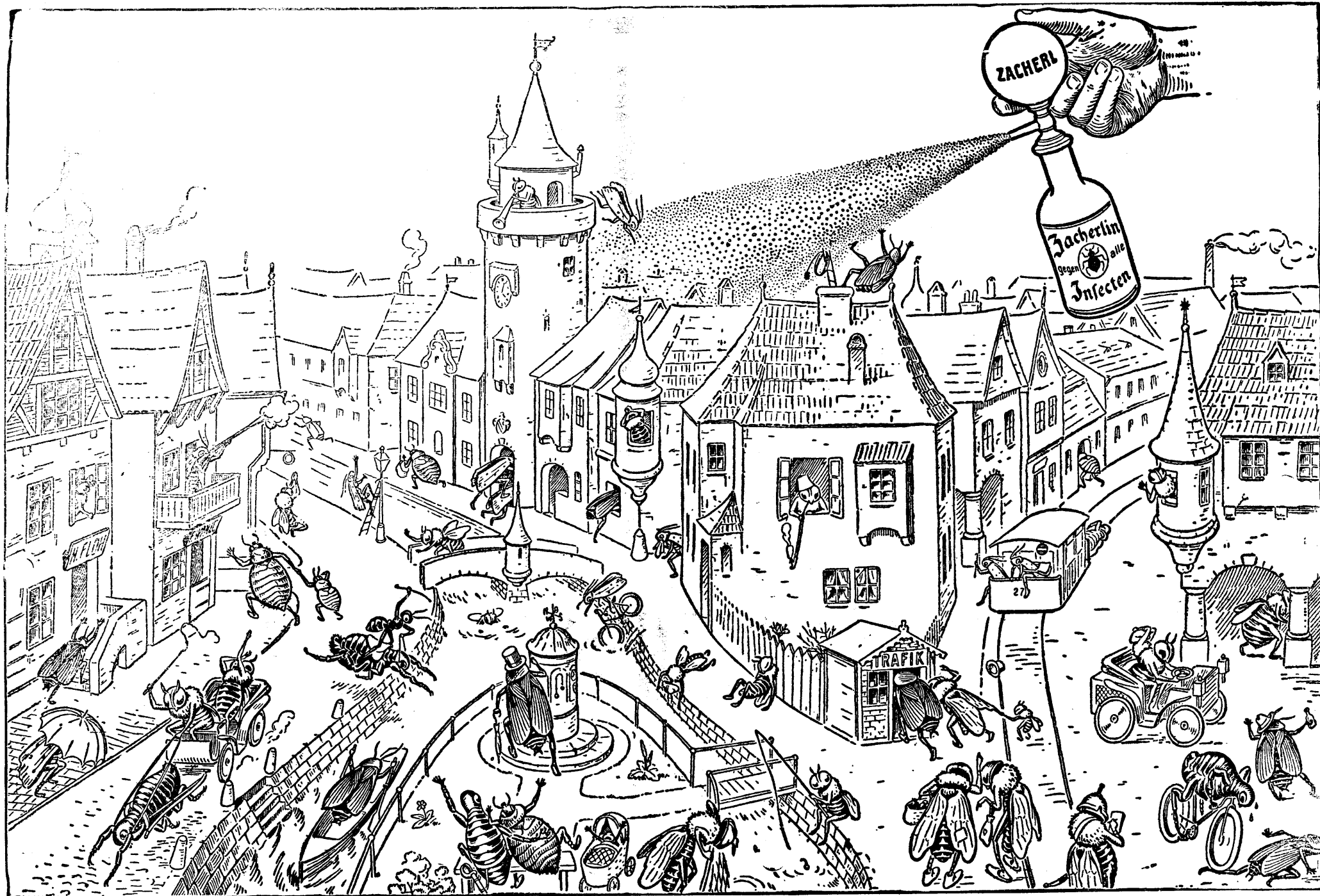
indigen, după sistem francez cu dop de controlă al institutului
de analiză al Reun. g-n austr. a farmaciștilor din Viena.

O sticlă cor. 5.—, jum. sticlă cor. 2.60.

Se află de vânzare în toate băcăniile și magazinele de delicatessen d'n Brașov.

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l presenta (in embalagiul original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Controla chimică a institutului pentru analizarea
victualilor și beuturilor aprobat de Institutul ces. reg.
ministerului al Interioar. Viena X. Str. spitalului 31.

Dacă dorești Zacherlin de cel renumit,
N'ul cumpăra în hârtie învălit.
In sticle se vinde cel veritabil
Cu drept de marcă, și-i admirabil,

Ce-ți vine și noapte într'ajutor
Și te ferește de plaga insectelor,
Ca se te convingi mai pe deplin
Canta după placatul lui Zacherlin.